

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ по полудни.
 Редакція и администрація подъ Ч. 15 паяцъ Маріацкій.
 Экспедиція для мѣстценохъ предплатниковъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на 1-омъ поверсѣ).
 Всѣ листы, посылки и рекламациі належитъ пересылати подъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 15 паяцъ Маріацкій.

Предплата на „Дѣло“ стоить:
 на цѣлый рокъ . . . 8 зр.
 на пѣть року . . . 4 зр.
 на четверть року . . . 2 зр.
 Предплату належитъ пересылати франко (наилучше почтовымъ переканомъ) до: Администрація час. „Дѣло“.
 Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 пр. а. в. отъ одной строчки печатной.
 Рекламациі неопечатані вѣднѣ отъ порта.
 Рукописи не звертаются только на попередне застереженъе.
 Поддѣлюка число стоить 10 пр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочалося четверте четверрѣчье, томъ просимо в скорѣ надѣслать предплату и вырѣваннѣ всѣхъ залогостій.
 Бождому Вн. Предплатителю поново на опасѣ, доки предплатитъ в взглядно, якъ у него залогости.

Кто демонструе?

Святкованье столѣтнихъ роковинъ вступило на престолъ Царя Юсифа II, до чого готовятся теперь всѣ Русины, стався дуже невыгоднымъ для Поляковъ во той причинѣ, що гдѣякнѣ вѣднѣ Полякамъ захотѣлося сего року обходити демонстраціонно пѣтьдесятирѣчю рѣчици польского повстаня листопадевого. Польскій дневникъ съ горячюю накинувшись зновъ на Русинѣвъ и не можуть наговоритися о „демонстраціяхъ“ Русинѣвъ противъ Поляковъ. Навѣтъ галицкій „Czas“ выступивъ противъ святкованя памяти Юсифа II. „Czas“ видѣтъ въ святкованю памяти Юсифа II въ Галичинѣ лишне демонстрацію вызвану „сожалѣннѣ достойною отозвою“, котра вѣднѣ мѣсяцѣвъ напередъ взывала до обходу пѣтьдесятирѣчнѣхъ роковинъ польского повстаня. „Czas“ не годився и не годится съ обходомъ листопадевого повстаня справедливо называючи сей обходъ пустою демонстраціею. „Не хочемо перечитисъ о томъ — пише „Czas“ — що переважало въ листопадевомъ повстаню, чи богатирство и высокой рицарскій и духовый настроѣи, чи нещасливый наслѣдства; але се певно, що еслибы мы (Польскі) хотѣли подобными рѣчицими и демонстраціями заявляти полщину, сей плевѣсцитъ не вынабы на нашу користь, а (польска) идея народовъ стѣснилася бы снова на шляху и мѣста, въ чѣмъ досѣ замыкалася.“ „Czas“ не може затанъти, що обходъ памятки листопадевого повстаня не дастся погодити съ тою Поляками недвѣно такъ остенационно за-

явленою лояльностію австрійскою и съ повнѣмъ правомъ называе сей замѣрельный обходъ пустою демонстраціею. Однакожъ несправедливо навязуе днѣ такій же демонстраціонный характеръ святкованю памяти Юсифа II черезъ Русинѣвъ. Се правда, що Русины почитаютъ Юсифа II не только яко царя, але яко реформатора, и то не яко реформатора пустои либеральной фразы и централизму а головню яко освободителя руского народа зъ неволѣ и реформатора головныхъ основъ нашего сосѣбного жита. Мы розумѣемо, що „роковинны вступило на престолъ Юсифа II — якъ пише „Czas“ — сполученъ для польской шляхты „съ болочными споминками“, божъ никто вишій якъ Юсифъ другій ограничивъ самоволью шляхты, вызволивъ народъ зъ неволѣ и давъ рускому народови хочъ найконецыишій права людского жита. Але если Поляки не могутъ повати, що знесенъе неволѣ було такъ же и для польского люду спасительнымъ, то найже жъ не забувають, що Русины не мають найменшой причины „болѣти“ и жалѣти за утратою того безладного стану шляхотской самоволь, якій панувавъ въ Галичинѣ до часѣвъ Юсифовыхъ реформъ. Если Юсифъ II заведемъ семинаріи для образованя руского священства, уладженъемъ и обеспеченъемъ матеріального быту рускихъ священикѣвъ поддвинувъ наше духовенство зъ того упадку, въ якѣмъ оно находилося за польскихъ часѣвъ и „униатска церковь въ Галичинѣ зади сего поству Юсифовскихъ реформъ выдала народныхъ поборникѣвъ и апостоловъ политичныхъ“, то Русины всего болше мають причину съ вдячностію споминати тѣхъ реформъ и ихъ величати, такъ якъ задачи духовенства повинно бути все стояти въ оборонѣ добра своего народа. Не Юсифовскій реформы, але польска политика и негерничѣсть для розвою руской народности выродила у насъ нещасливу гадку эмиграціи до Россіи и та эмиграція есть власне доказомъ, якъ мало у насъ повѣишими часами дѣ-

лано въ душѣ старинности Юсифа II о добро священства и руского народа и якъ булѣбы користнымъ дотеперѣишій станъ неприязного поступованя противъ Русинѣвъ повернути на тѣ дороги, котрыми можнѣбы дальше подвинуть успешный розвѣй руского народа. Не обходъ листопадевого повстаня выкликавъ гадку середъ Русинѣвъ святкувати память Юсифа II. Мы першій поднесли ту гадку и пояснили достаточню причину сего торжества. Сама важидьсть реформъ Юсифа II такъ многозначныхъ для руского народа оправдуе наше народне торжество. Мае оно бути не только историчною споминкою, але заразомъ такъ же оживленъемъ и организациею Русинѣвъ до повного жита народности, до дальшой розвою руской народности, котрой Юсифъ II дономѣгъ выдвинутися зъ давнѣишого гнету. Поученъ дотеперѣишою исторіею Русины всего менше охочі до пустыхъ демонстраціи, зъ котрыхъ имъ нема никакой користи. Впрочемъ демонструвати противъ Поляковъ булѣбы злишнимъ, бо теперѣишій аномальный станъ нашего краю есть найвымовѣишою, неустаячою демонстраціею, зрозумѣлюю и видимою для каждого хоть троха безсторонного чловека и мы не потребуемо ажь демонстраціями доказувати того, що говорятъ самі щоденнѣ факта и наше щоденне жите публичне. Святкованье памяти Юсифа II буде мати поважний характеръ достойный манифестациі цѣлого народа и оно наглядно выкаже неправдивѣсть нападовъ нашихъ противникѣвъ, котры хотѣлибы звести се святкованье съ централистичными обявами, съ котрыми Русины не мають ничего спѣбного. Манифестациі народна Русинѣвъ вызвана внутрѣишними причинами самого жита нашего не потребуе оглядаться на демонстраціонный обходъ листопадевого повстаня. Русь не має ничего спѣбного съ листопадевымъ повстанемъ польской шляхты. Уже то одно, що пѣтьдесятирѣчнѣ рѣчици сего повстаня має обходитисъ лишне на галицкой Руси а не въ

правдивѣи Польши невеликимъ числомъ загорѣлыхъ вѣднѣ-галицкихъ Поляковъ, що она не репрезентуе никакой жизненной идеи, а только згадку нещасливого усилія повернути безповоротну старину, то одно надае сему обходу такъ выключно демонстраціонный а практично безвартный характеръ, що сего обходу никакъ не можна на рѣвнѣи власти съ изроднымъ торжествомъ въ память реформъ и дѣятельности Юсифа II вызволившихъ нашъ народъ зъ неволѣ, наше священство зъ упадку и забутя, нашъ языкъ зъ его уполѣдженя. Наше торжество має значенье само про себе, а не яко якась противна демонстраціа, оно має за собою силу жита и розвою идей, тому то и нарий усилія польскихъ часонисѣи отклонити Русинѣвъ отъ сего торжества. Не мы демонструемо, а демонструють тѣ, що побиваются за безповоротную старину, що зъ одной стороны демонструють надменною лояльностію, а рѣвночасно рвутся до демонстраціонныхъ обходѣвъ на Руси совѣишъ незгодныхъ не только съ недавно заявленою лояльностію, але и съ здоровою политикою польскою.

ДОПИСИ.

(Т. П.) О нуждѣ народа сельского и якбы его зъ немъ добути. (Гадки старого зъ пѣдъ Днѣстра.) (Конецъ.)

Много далобымъ еще о томъ поговорити и примѣрами доказати, що нужда нашего сельского народа походитъ по болшой части зъ его неучтѣа въ сельской господарѣи и що доки нашъ хлѣборобы не будутъ учитися сельского господарства бодай такъ якъ ремѣсники своихъ ремесель, дѣти не аможуть они двинутисъ зъ дотеперѣишою нужды и станути на дорогу господарского роавою и поступу. До сего конечно потреба заводити у насъ такы школы, гдѣбы сельничѣ могъ научитися рациональной господарки не только теоретично, але и практично.

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого жита.
 (Далше.)
 „Вы менѣ не вѣрите? А скажѣтъ кто то добравъ собѣ такую раду въ грошѣ, що такъ скаже, якъ галесч хоче? Чи то шушничѣ той вашъ вѣтъ? Чи рува той Карно Кисель, а той Семко зъ рува той Карно Кисель? Они за Сорока, а Пилипъ Заболотный? Они за вѣтъ, якъ бѣдѣ за подномъ, а за ними за грошѣа танцюе, якъ имъ засѣивае вѣднѣишій смѣчонъ. Вы мыслите, що и не знае, якъ они все радились межѣ собою зрѣтъ чина? Знаете, хлопъ хочъ гадюка, а при величину выговорител. Менѣ всего не треба: два, три слова, и я вже знае, бѣтъ вѣтеръ вѣтъ.“
 „Ев же?“
 „Ну, ну, не смѣйтеся въ Мошка, бѣтъ и шансованъе дармо не посидитъ. И я вѣднѣишій вамъ кажу, що у нашего кѣснѣа днѣ все, що въ селѣ давонитъ. Менѣ знае, какъ панъ Бжужковскій казавъ, що то вѣднѣишій душа, ийѣвъ швенујѣрес, що вы хочѣе повѣдати съ дворѣмъ и для себе выговорити. Онъ бы все хотѣвъ для вѣднѣишій, чтобы ту не было ни панъ, ни арендари, ни економа, ни вѣтъ, ни Профессор, никого, никого, только вы самъ. Ну вы иже дозрили свое и вѣднѣишій, — може иѣ?“

„А горда штука, та и солона, нема що казати.“
 „Ну видите, дай вамъ такъ, Боже, здоровья, якъ я вамъ щирю правду кажу. Але я вамъ ще щѣсѣ скажу. Знаете, що днѣ зробить? Вы не чули того, що днѣ зробить, вы не були въ церквѣ?“
 „Нѣ не бувъ, хочъ бѣвѣкъ менѣ дорога, але противна охота.“
 „Вы не чули ничего? Вы не чули, що выке цѣде село знае? Вы не чули, що нашъ галесч аказавъ въ церквѣ хлѣпамъ, ничего не шити, до коршмы ступити, кѣмшѣишій горѣвки выштити? Онъ такъ наизывъ дурного хлѣва некломъ, громомъ, тѣснѣмъ и всѣкою бѣдою, цѣ теперь никто и не вѣжкѣтъ заглянути до коршмы! А знаете, що то е? То е чиста напасть на галицкой дорожѣ! То е напасть на дворѣ, то е напасть на бѣдного арендари, напасть на всѣхъ людѣи. Ну, скажѣтъ самъ, якъ може хлопъ обѣдѣишій горѣвки? То такъ само якъ рыба безъ воды!“
 „И ты, Мошку, перелѣкае? Хибѣишій словами мошка хлѣва отогнати отъ горѣвки? Отъ вѣтеръ рознесѣе слова.“
 „Якъ то вѣтеръ рознесѣе слова? Добре рознесѣе слова! То не слова, днѣ ихъ до присѣги доводитъ, иушь твердеетъ заклиная. Онъ инайшѣишій собѣ напасть на цѣвау провинацию. Онъ бы хотѣвъ, чтобы

хлопы замѣтъ до коршмы несли всѣ гроши до церкви, чтобы тутъ не было ни пана, ни арендари, а только самѣ хлопъ и бѣтъ. Отъ тѣждѣишій вы одинъ хлопъ не куине до коршмы. Я побѣтъ жалуватисъ до пана Бжужковского, та якъ все розказавъ, то нашъ языкъ ажь мало кулакомъ етола не розсѣдѣишій. Знаете, пана профессоръ, вы можете теперь дуже придобатисъ нашему панови. Вы маєте такую вѣтру до нашихъ гадѣвъ, якъ вы имѣе слово скажете, они насъ послушаютъ.“
 „А где тамъ послушаютъ! Отъ за школу имѣе клѣнчу, клѣнчу, та дармо якъ горохомъ о стѣну.“
 „Що вы имѣе за школу кажете?“
 „Та цѣ, отъ бачишѣ, яка школа: и вѣднѣишій и замѣкъ и обѣднѣишій и мѣла та тѣсна, чтобы хотѣвъ чловека троха рѣжитисъ, мѣсце для жѣвни зробити, такъ нема где.“
 „И вамъ скажу, кто вамъ изъ дорогу влазитъ! То вѣтъ штука, того нашего пана. Онъ такъ вамъ нарихтувавъ хлопѣвъ, що они вамъ и лѣти въ стѣнѣ не замѣпѣтъ. Онъ не хоче, чтобы они цѣ для школы робили, бо днѣ бы радѣ ставити для себе нову хату. Ему хочѣе выдѣлати дочку, а тамъ въ старѣишій пѣбѣишій нема где и гоци спокнути. Я вамъ кажу, етерѣжѣтъся. Теперь надходить новѣишій выборы рады громадской и днѣ хоче собѣ выбра-

ти такую раду, чтобы всѣ были за нимъ, якъ вѣднѣишій за пѣстухомъ. Онъ хоче мати такого вѣйта, чтобы каждого за кѣлѣишій горѣвки аказавъ до арѣшту, а такую раду, чтобы ему поставила нову пѣбѣишій и съ дворѣмъ все коты дѣрла и мене выгнала зъ села и вамъ не дала жита! Але а Schlag soll mich treffen, якъ я ему уступлюся. Я ему цѣе такого огню за село палю, що днѣ понамятъ каждого Гамаина. Якъ бы вы такъ троха поговорили на разумъ съ гдѣишій господарями, сказали имъ, якъ бѣдѣ ихъ чекѣе, якъ они побѣдуть за попомъ, якъ имъ треба буде пѣбѣишій и всѣ будынки ставити, и все имъ такъ скажете на разумъ и цѣе то дурно горѣвки аарѣкѣтисъ и съ паномъ коты вѣднѣишій, якъ вы имѣе такъ порадите выбирати такихъ людѣи, чтобы не ѣшан за попомъ, иѣе бѣдѣ за село; — то вамъ Бжужковскій дуже буде вдѣишій и такъ насъ наинше передъ паномъ Гулийпольскимъ, цѣе за нами будутъ пропадѣти. А вы гадаете, цѣе то але за собою мати такого пана? Чи вамъ треба пѣбѣишій, чи мѣлишѣ, чи вѣднѣишій, чи цѣе небудѣ, вы все можете дѣстѣти изъ дворѣа. А якъ цѣе все можете дѣстѣти изъ дворѣа, то цѣе одно слово може болше значить, якъ все на свѣтѣ. А якъ вы хочѣе школу нову мати, то кто вамъ еи поставитъ? Може той поѣтъ, цѣе хоче собѣ мати ношѣишій пѣбѣишій

Не тільки по наших селах, але й по містечках, котрі у нас суть переважно рільничого характеру, повинні виходити такі рільничо-господарські школи. Менш видатні відповідно, щоб такі школи обіймали 3—4 літа науки, а 3—5 практик. В перших 3—4 літах училися рільничого господарства яко ученики, а в останніх 3—5 літах практики працювали вже, так селяни, яко челядики, під доглядом і руководством учителя (-майстрів), щоб могли вправлятися і усовершити в своїх господарських роботах, а за що могли вже поберати плату. Не можна тут вводити спеціальний планг і розклад науки таких шкіл, зам'ячу тільки коротко, що при кожній такій школі слідвало б конче ввести в порядок господарство обіймаюче бодай кілька десятків моргів поля, потреби служило рая для практичної науки і почасти для удеркання школи, а по друге, було вводити для других господарств, як мають вести своє власне господарство. Справа рільничо-господарських шкіл тісно вилезе у нас з справою народних шкіл в загаль. Пытаю, яку задачу можуть і повинні мати у нас народні школи? Можна уважати народні школи яко складову, найважчу частину наших шкіл включно з школами середніми і університетами і можна на той підставі казати, що народні школи повинні творити органічну цілість з прочими вищими школами і уможливити перехід з народних до вищих шкіл. Сей погляд єсть тепер, можна сказати, шануваний, і то так далеко, що народні школи в наслідство системи на том погляді опертон трактити своє самостійне значення школ для просвіты і ровною народу призначеных. Під впливом сего погляду розумієся у нас просвіта і ровній народу так, щоб молодіжці могла з народних шкіл перейти до вищих шкіл, щоб набрала загального образования, котре в вищих школах дальше розвиватися і доповнитися має. Шкода, яка з того виходить, єсть очевидно, бо коли в той спосіб школа народна, навіть при найбільшій співдестві учителя, представляє лише початком сего так званого „загального“ образования, але початком далеко ще не закінченим, а в порівнянню до цілости навіть дуже мало значимим, коли дальше народна школа входить напером сего погляду не має ніякої спеціальної для себе закінченої цілі, а з другої сторони тільки дуже незначна часта селянскої молодіжці школьною переходить до вищих шкіл, а поверстає на убіженню народної школи, то очевидно народні школи не сповняють ані задач „загального“ образования народа, ані ніякої спеціальної задач образования народу хотьби в направлєнню его

ці? Як ви будете мати таку раду и такого віста, що буде против него, то и вам руча, що наш сязь дасть всея материал на школу и закупку з безцарку аведе, пробь вамь бузь школа.

Планг Мешка починаєш приваждати до сязу п. Семенови. Все то, що арендарь теперь наговорить, як разь підходить під его зам'яри. И нова школа и ласка п. Булушовского и писемо до Гуляйпольского и відста за дівчану обиду, все складалоє разом. П. Семень ани уеждивуєся и повлеває рукою арендари по плечах.

„Ей, хитра в тебе голова, Мешку.“
 „Ну, яка ту хитра голова? Я кама тиль в серци раджу, як собі самому. Сказати мені, чи то є правда, чи а не на добре хочу и кама и двори? Чи на що будете мати з того, як хань не буде шик горбави, як дич буде сь паномь дерев, як кама дичь буде на голові стовп? И сь кама кама ліпше дружитися, чи сь паномь, чи сь попомь?“

(Дальше буде.)

найближших потреб и найконечнійшого ровною.

Тепершній школи просто не відповідають народним потребам. Се вже замічено теперь загально, як межі нашими показали також соймово справу, однакось мало еще об'явилосє голосити, котрийби повенили спосіб, в якій слідку перевести реформу народних шкіл. Не буду вдаватися в розбір сего питання, але слажу загально, що школи народні повинні відповідати р е а л ь н ы м потребам народа. Я вже показав поперед, що найреальнійшою потребою образования наших селян, єсть господарско образование, бо они майже виключно займаються рільничим господарством. Тож кажу, що справа рільничих шкіл тісно вилезе у нас з справою шкіл в загаль. Бєть дві дороги р'шити ту справу: або заводити особні школи рільничо-господарскі, або реформувати тепершній народні школи в той спосіб, щоб они обіали з собою хоть в більшій часті задачу рільничо-господарских шкіл. Школи виключно рільничо-господарскі мають очевидно тов за собою, що кожда спеціальна школа перед загальним школою. Однакось против загальданя повсюду спеціальних рільничо-господарских шкіл промовляє знов тов, що наш громады ледви чи булибы в силі удержати дичь школи. Бєльш бы ограничитися тільки на том, щоб заводити тільки в певных осередках (пр. тільки в поодиноких повітах, по містках и т. д.) такі рільничо-господарскі школи, то знов не отповілибы они своїй цілі, як не отповілибы дотепер тут и там отворені школи ремісничі, вже по той простій причині, що наш селяне будьто в консерватизму, будь зади матеріального недостатку, не моглибы посылати своих д'ятій до такихь отдаленых шкіл.

Тожь булобы отповіднійше, щоб дотепершній школи народні отповідно реформувати и надати имь реальну ціль ремісничого и рільничо-господарского образования народа. Далобисє се зробити черезь ограниченне дотепершньої „загальної“ науки, котра выгчайно кром' науки читани, писани и рахунд'и и бєть того не приносить ніякихь большихь користей, — на 3—4 літа и черезь утворенне другого відд'ялу науки рільничо-господарскої на 3—5 літа в тойже самій школі. Якь теперь, бодай в гдекотрыхь містечкостяхь маємо позакладані при школахь шорцеві сади, такь само можна позакладати и шорцеві господарства. Повстає туть два питання: 1) якими фондами закладати рільничо-господарскі школи, а вглядно розширити дотепершній школи народні також на спеціальній відд'ялі рільничо-господарскої науки; 2) в'з отки набрати учителямь рільничого господарства. Що до першого точки мушу зам'ятити, що єсть се загальний правий и державний інтересь дбати о віднесенне, просвіту и образование людности краю, отже и о в' рільничо-господарске — економічне образование, котре єсть условіємь всякого дальшого духового образования. Тожь не тільки край, але и ціла держава повинні причинитися до переведеня сєи реформи, такь щобь в' того не спадали нові титары на наш громады и бєть того вже отбичені. Найбольша трудність булабы в закладанню при школахь шорцевыхь господарств. Однакось в' томь вгляді можна покориствуватися а) тымь, що многі громады мають громадскі грунти, зь котрыхь можнабы утворити такі шорцеві господарства, а то тымь лєпше, що таке господарство приносилобы користи самійже громаді; б) тымь, що многі громады мають готові досить значні капіталы в ц'їнахь паперяхь, котрыхь часта можна узяти на закупку кільканацяти моргів поля потрібного на владенне такого господарства, котре пред' повиннобы рентаватися и приносили менше-больше такий дохід, якій можна мати в ц'їнахь паперів; в) м'гбы остаточно край прійти в' можливість

громадамь. Що до силі учительскихь, то правду казавши, не маємо доси такихь учителямь, котрыхь бы можна назвати „рільничими майстрами“, котрі моглибы не тільки теоретично, але и вадійше, практично учити и живимь прикладомь наводити до раціонального господарства рільничого. Вина сего почиває в дотепершнімь устрою нашихь учительскихь семинарій. Могуть тамь виховатися навіть досить високообразовані теоретики „загальныхь наукь“, але не люде проводарі практичного ремесла и господарства, тожь вели панішна система народныхь шкіл єсть хибна, то в' головної причини для того, що вже система науки в учительскихь семинарійхь не отповідає потребамь народныхь шкіл. От учительствь вимагаєся майже тов саме, если не больше (кром' фальології), того жадаєся оть матуристівь, будучихь учениківь університету, але в' науку практичныхь не учитеся и не жадаєся навіть сего, що ани перес'їчно кождий добрий селянскій господарь.

Якь жежь при такімь стані можемо мати учительствь чи то рільничия, чи якого ремесла? И туть кончна реформа, а можлива она в' двоякій спосіб: або розширеннемь науки рільничия такь теоретично якь и практично в' учительскихь семинарійхь, або образованиемь спеціальныхь учителямь рільничия в' рільничихь школахь. Маємо вправді рільничу школу в' Дублянахь, удержану теперь коштомь краю, а такожь и Чернихівска школа рільничя перейшла вже на кошть краю, — але щожь, коли ті школи здаються служити тільки інтересамь дворівь, а не интересамь цілої рільничої людности краю. Бєльш ті школи мали служити образованию рільничихь учителямь и в' загаль в'єшому теоретичному и практичному образованию рільничівь, то першимь условіємь муєлобы бути заведенне рускихь выкладівь в' тыхь школахь и такий ихь устрій, щобь они справді могли отповідати своїй высокій задачі. В' кождімь случаю тепершній бракь учителямь для науки рільничого господарства не повинен и не може бути причиною, щобь зади неи понехувати необходиму реформу нашего народного образования, бо если лишится дотепершній ставь, то будемо до суду-в'ску ждати и не дождемосє ніякої поправки, а будемо щоразь дальше упадати.

Не маю зам'яру спеціально розводити тутка надь сьмь предметомь, укажу тільки на важність рільничого проводу нашихь селян з'з вглядомь на численні ліцитації селянскихь грунтів. Бєльш мы научили нашь вард' добре господарити и ц'їнити вард'єть и силу рільничої господарки, то дичь не такь рівнодушно дивившєся на тов, якь щоразь больше усуваєся земля з' его руки в' чужій руки, дичь не лишавь облогомь цілї господарства задовоєн в' банкахь, але всеи такі не передожені, дичь выкуповувавь тую землю, дичь организовавь в' сідки кредитові для выкупу землі, громады не допускалибы жидити на свою землю а солідарно хоронилибы єи оть выващеня. При такихь шорцевыхь господарствахь, маючихь добрий вард'єть, ровумне руководство и вправні руки, моглибы потворитися кураторіи надь задовоєними селянами, котрийбы беручи в' своїй вард'єть задовоєнї грунті очищували ихь в' довг'єть, а оттакь причинивши недосвідченого господаря раціональнот господарки отдавали ему грунті для дальшой разумной праці.

Подаю тыхь кілька увагь монхь, може они стануться підставою дальшихь повенєн сєи многоважної справы.

Зь Кієва. (Памятникь Богдана Хмельницкого. — Нова українська книжка, написана в Кієв. — Нашь вистав.)
 Думаю, що и вы такожь будете радо причинити до сєи часоєи в'єсти в' Українї про нашь д'яла, котрі не мають виключно м'єстцевого интересу, а инте-

ресей и для Галичань. Сегодня переєдало намь отєє кілька в'єстї. Зачну Хмельницкого. Исторїя того памятника давна. Ще 1870 р. бузь постановлений при управлєнню кієвского генерал-губернатора окремый комитет, котрий має абирати складки памятникь, котрий має абирати складки на памятникь Хмельницкого а в' той же самі чась цілїмь російскій державі. До 1873 р. абиралосє около 30.000 рублїн. Комитетъ ипєн, що такь буде в' дальше и в' 1873 р. в'ключивь умову сь художникомь Мих. Мик'їшинымь в' Петербурзі, щобь тойже виготовивь поки що тільки одну верхню групу памятника підєи свого ім'я в'єсного проєкту, зображаючу: на сідмї гетьмана на кони, роздираючомь коштати польске знами по надь пошлєннємь свуитомь. Зь проєкту п. Мик'їшина выкинєно зь верхної групи дичь фигурь надучї з' скамь: польского пана и жада сь церковными ключами в' руд'є, а оставлено, якь мы скавали, роздирание польске знами и свуита. П'анійше коли вже форма була готова, приказавь царь Мик'їшинова выкинути зь проєкту памятника свуита и польске знами и се причина, д'ячого ани сего року верхня часта памятника з'єстала отлїта в' бронь и перєслана в' Кієв. Але якь скавали, то тільки часта памятника, бо цілїмь памятникь коштовати буде 96.000 рублїн и складатисє в' верхній групі (єдиної статуи гетьмана), в' с'їмохь кольєсальныхь фигурь пєдєстала, в' трєхь бронзовыхь великихь барельєф'єхь, зображаючихь головної моменты в' историчної д'яв'єльности Хмельницкого (а) Збарасєку битію, б) Перєславєску раду и в) торжєственній в'їзд' до Кієва), дальше зь гранитного підкладу сь ступєнями и чотырма стовпами по углахь и наконець в' величєного либрадорного монолита на пєдєстала. Кром' того має еще бути в'єли проєкту пом'єщена на передн'ємь єс'ї памятника група в' п'ять фигурь: украинского кобара, с'їв'язного славу гетьмана и чотырохь слухач'єв. Коли комитетъ для памятника Хмельницкого в' 1873 р. замовивь отлїть верхню групу, то думаєвь, що сь палльвомь жертвь будє постєпенно вєстисє робота и другихь частей памятника. Але аразь вже в' 1874 р. жертвы аменшались а векор' и совєсьмь перервались. Опдєла наступивь голодный рокь, оттакь герцоговишєкє повстанє, ба и сербєка и болгарєка в'їд'на, наконець и російско-турєцка кампанія. В' такихь рокахь не диво що и забулосє на памятникь Хмельницкого з'абранї грош'єв лєдви выстали на отлїть верхній групы, перєслєно до Кієва. Але оть якогось часу почали газєты кієвскі вєстити, що памятникь Хмельницкого будє сего року в' осєнї откритый в' Кієв'є, а коли и осєнь проминає, а памятникь не открьиваєся, подали кієвскі газєты, що дичь будє откритый ажь в' май сл'єдуючого року. Таке газєтне об'їщєнє открьити памятника Хмельницкого привєло п. Мик'їшина написати писемо в' редакцію „Нового Времени“, в' котромь вывєнєн, що дичь єк'їчавши коню ст'єтую гетьмана пєдалавь єи кієвскому комитєтові, а комитетъ не маючи гдє пом'єстити, отдав'є волицію, и такь Богдань Хмельницкій „в'їд'рєн'є в' волицєєкую кутузку“; що же до открьиваня єго памятника в' маю, то не може бути в' мов'є, бо тільки мала часта памятника готова. Мы выймємо частину зь писєма Мик'їшина до „Нового Времени“ и подамо єи в' дословн'омь перєклад'є. „Дичє єстумь“ — пише п. Мик'їшинъ — „тїжити надь историчною личностію Б. Хмельницкого. Чи мало то горя и в'идн'єть прішлєсь єму вытерп'їти, в'єд'ь часта єго кипучої д'яв'єльности на житї; але и по смєрти т'їнн'ємь останкамь героя не удалосє отдыхнути и успокоитисє в' могил'є: лихї вороги розрыли єго могилу, порохожь и к'єстками зарыли зарыдали гармату и выстр'єломь розєвали ихь по ч'є-

Замітити також належить, що отноше- ня до Росії а именно питання обновле- ня традиційного союзу осталися в повній темноті. Ніхто не дізнається оя справу, а польські делегати захоплюються совсім мовчально, хоч польські дипломати недавно від- носили галасъ зъ той причини.

(Судъ Палати в центральній частині.) По- суди Кроковецький сиділи на 13 (25) о. м. своїх виборців Віденської частини Лехенвальдъ и Говенштадтъ, щоби адати їмъ справу зъ справи посольскою діяльно- сти. Въ своїй промові виступивъ суди Кро- ковецький дуже різко противъ центра- листичної партії. Оня вказувала, що центра- листична (Gründet) ога партія, хоч теперъ відімає галасъ о економічній уладку, але сама поносить въ тій головній лину. Вірноконституційна партія зламала своє при- рещення після угоди зъ Угари не призво- ляти на ніякі нові титари. Бесідникъ ви- казує, якъ централистична партія вь війсь- ськихъ дотыкаючихъ Відня не оказала ніякого прихильности для інтересівъ столиці. Далше вказує бесідникъ грѣхи вір- ноконституційної партії вь справахъ по- латонських, військовихъ, культурнихъ и на- роднихъ. Теперъ піднімаєся зъ оторова централистична партія противъ гр. Таефого, що оня загрозилъ німеческому елементови. А для чого? Для того, що Пленеръ и това- риш не суть міністрами. А предой тепері- шнього министерства мас бодат ту заслугу, що не подіся на взіръ буншого министр- ства Авершерга-Лосерга яко орудія для уратчаня охрощаныхъ жезіцивъ, не у- діляе концесій акційнимъ облігамъ а la банкъ гіпотетарній, не даєся вь справу „хабрисовъ“ и вь швидеръ гриндерскій. Далше говорить бесідникъ: „Я ако демо- кратъ не кладу вьсправді на першій мѣстци народности, але не хочу межинароднихъ спорівъ. И я думаю, що спори народній да- дуться залагодити. Чехи мені оспідили, що я оне вже мавъ до омыта тыхъ наро- дныхъ спорівъ, але коли на нихъ напада- ють, то оне мусять боронитися и на отрі- мки отповідати стрѣлами“. Бесідникъ ви- ступає противъ централистичного збѣду вь Медлингъ и противъ чеськихъ Нѣмцівъ. Ихъ цілкомъ достати лише правительство вь свои руки — вь руки виансовыхъ баронівъ. Бесідникъ доставляе до правительства такіхъ Пленеръ, то бодобу о много горше, якъ за теверішого хнястерства. Бесідникъ оспі- диваєся противъ централистичности; лише законо- давство повинно бути одинакове, але не ад- жинстрація. Автономія підномаса свободу. Бесідникъ жаласъ переведеня XIX артикулу основныхъ законівъ и виказує гордче ба- жанье похити вѣхъ австрійскихъ наро- довъ, котрыхъ силою Австрія може стояти твердо и безвечно противъ вѣхъ народівъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Англія. Вь Ирландію не утихомирилось але противно селіаю, бажаючій отерпати Ирландію отъ Англіи, знаходять що разъ більше приверженцівъ. Понеже вь Ирландію рѣвно якъ вь Англію панує свобода мн- тивотвѣ и слова, то агитаторы побудитову- ють народъ на публичныхъ зборахъ. Лига аграрійскъ додала найновѣйшими часами еще одну точку до своєї програми, а именно, щоби чинивники правидокъ побтбирала свои вклада вь вѣхъ банкахъ. Конечъ хѣщеться вь цілѣ Ирландію занавола анар- хія. Партія Виконсвалда домагався скли- кання парламенту, ба и самі либеральности пересвідчили о тѣмъ, що скликанье парла- менту сьтє необходимо, але правительство не хоче скликання парламенту, щоби уни- клити вѣспрѣжнихъ спорівъ и докорівъ за теверішній станъ вь Ирландію, а еще боль- ше за Гаддстона полтину на побострой балканской, именно за демонстрацію ельотъ. Тимчасомъ навѣть либеральности бацуть, що дотеперішній ередотна предрипанія че- резъ правительство, якъ виданье процесу тринадцатомъ предводителю аграрной лиги масъ то або и совсімъ ничего не поно- жуть. Навѣть найбільшому органу Гадд- стона Daily News не даєся тое средство усидити, бо суди правосудья можуть узяти обовязаныхъ невинныхъ, и тогда лига еще гордіше піднесе голову. Daily News радить для того вернути до давній- ше уживаного лікарства, т. е. до средотня выхотныхъ. Пелать европеиска не позна- ласъ постановленя Гаддстона ст. Ирландію и не відше ему швидко розвязаня ирланд- ского питання. Що предводителі лиги ир- ландской не даєся пиланкати средотнями выхотныхъ и процесами, о тѣмъ оспіди- ть найбільша промова годовного агитатора Парисля, выголосена на обѣдъ данѣмъ вь его честь. Парисль не заинаєть и синаъ разо- ковъ повторити своихъ утрѣдъ правитель- ству и заинаєть, що его приятелі не допу- стять вь парламенті ухвалити средотня выхотной а волиби впрѣчь и арештованя до правительства теперішнихъ проводирівъ ирландского руху, те знавшабыя ихъ на

олідники, котрі еще съ большимъ энергією мусять вытупити противъ существовую- щихъ отношенъ вь Ирландію.

Телеграмъ зъ Лондону подъ дномъ 28 жовтня приносить намъ цікану нову мар- киза Саллибуриого, вымрѣну про- тивъ Гаддстона. Именно вымрѣванъ Саллибури демовотрацію ельотъ. „Высказано шѣсть кораблівъ, — говоривъ бесідникъ — шѣсть само мовля було выслати шѣсть ва- нилокъ купеленыхъ пообтыканыхъ флагами. Демонстрація тая пригадує военну тактику Хичиківъ, котрі стараютъ переланити во- рога малѣвкими гарматами. Але Туреччи- на не даєся пиланкати такими штучками“. Саллибури оказавъ, що теверішние англійске правительство робителъ смѣшнымъ съ своимъ онтузіазмомъ до заведеня ладу вь Турцію, коли вь Ирландію панує теперъ така анар- хія, яко навѣть султаны повстидавыиося.

Сербія. Министерство Растича одер- жало димноію. Причина димноіи: неуступ- чивѣсть Растича вь справѣ торговально- цилового договору съ Австрією. Новый ка- бинетъ еще не зложенъ. Растичъ и его органи „Нетоки“ вытупаютъ демонстра- цію и дуже енергично противъ волихъ уступствъ вь користь Австріи.

НОВИНКИ.

— Зъ Коломый доносить намъ: Нийф отбулася у насъ выборы зъ меншихъ посѣ- лостей. Комитетъ рускій поставивъ 12 кан- дидатівъ: именно 3 сванциндівъ а 9 елянъ. Вѣсь 12 значеню большествомъ голосовъ перейшла. Имена ихъ: 1. Минита Сименюкъ зъ Черемхова, 2. Николай Ковбасюкъ зъ Верѣжа, 3. Стефанъ Квартюкъ зъ Семак- овецъ, 4. о. Юліанъ Леницій зъ Джуркова, 5. Лаврентій Грабовскій зъ Балинецъ, 6. Онуерій Замчукъ зъ Стопчатова, 7. о. Ю- ліанъ Дворянинъ зъ Подгайчикъ, 8. Семенъ Мочерянюкъ зъ Ивановецъ, 8. Иванъ Дикѣвъ зъ Кияждора, 10. Михайло Оленюкъ зъ Корнича, 11. Иванъ Оленюкъ зъ Корохѣвки, 12. о. Максимъ Крушельничій зъ Назорнон. Русины побѣдили при тыхъ выборахъ зъ селъ и надѣются еще зъ мѣстъ одного до- стати вь особѣ пана Агонсовича. Белибы и. Ягоновичъ зъ мѣстъ перейшовъ, малыбы Русины большѣсть и поставилибы своего маршала, но прожъ зъ сего — побѣда буде для Русинівъ дуже проблематична, не буде кого выбрати до выдѣлу, щоби бувъ вь мѣстци и мѣгъ працювати шире для рускоп справы. Хививъ дуже комитетъ рускій, що никого не поставивъ на своей картѣ зъ свѣтскихъ Русинівъ интеллигентныхъ — чияж не мають Русины ажъ 5 действитель- ныхъ учителей гимназіальныхъ и катихи- та? Чияж не можна було кого зъ помежи тыхъ людей выбрати? — По выборахъ збо- рали п. Агонсовичъ и сванциники селянъ выборцівъ и завели ихъ на понолуднево представленье театральне, котре дирекція театру нарочно для селянъ выборцівъ устро- ила навѣть безъ попередного оповѣщеня. Вь вечеръ представлено: 30 лѣтъ зъ жита шулера на беневѣтъ заслуженого актора Стеурана.

— Сегодня, о год. 6. вечеромъ отбудеся засѣданье повного комитета для обходу панати цѣс. Іосифа II.

— Загалны зборы членівъ товариства Руска Бесѣда у Львовѣ отбудутся для 4 (16) надолота о годній 6. вечеромъ вь ко- мнатахъ „Р. Бесѣды“, на котрѣ Выдѣль Ви- нанѣвъ Членѣвъ синаъ запрошусъ.

— Минувшого тиждня отбулось подѣ проведожъ сов. Яновского засѣданье коми- тету „Галично-русской Матицѣ“. На по- рядку дневномъ було справозданье зъ стану масового отъ 1884 р., котре реферовалъ п. Дымчъ и справозданье зъ заряду реально- сти „Матицѣ“ подѣ ч. 415¹/₄, котре рефе- ровавъ о. Леницій. Зъ того послѣднего спра- возданя показалось, що Матица при купнѣ каменей вь 1877 р. мала 5019 ар. 28 кр. довгобъ а отъ того часу до теперъ сплатила 73 кр. довгу. Що до сѣ діятельности на воли издавничества книжковъ, то комитетъ спостатувавъ, що послѣдняя книга выдана Матицею „Жизнь бл. и. Калитовского и его время, часть I“ выйшла еще вь 1876 р., не доповнена досъ зъ той причини, що ав- торъ и. В. Диданцій не предложивъ еще рукописомъ для II части. На окреме помѣще- нье канцелярїи „Гал. р. Матицѣ“ отступивъ „Народный Домъ“ одну комнату.

— Станиславскій „Господаръ и Про- мышленникъ“ подѣ гдѣлѣ дати дотыча- чѣ сегоднѣшній рускою господарско-промы- словой выставки вь Коломый. И такъ ко- шта выставы вышесказанъ около 1000 ар., а доходу принесла выгата около 500 ар. Еко- номствѣ было 100 а посетителѣмъ до 2000.

— Вь справѣ рускою головной школы во Львовѣ, о котру такъ долго борются Русины львовскій о мѣстоу радю школьною и пра- вомъ, находимъ вь віденскихъ газетахъ до- носенья, що секція школьна рады мѣста Льво- ва передала туо справу секція провинцій,

котра має ея зрѣферовати на засѣданю по- нной рады.

— Похвала для рускою школы вправѣ во Львовѣ. Якъ вѣщає „Школьна Часо- писъ“, дирекція мужескою семинарїи учи- тельскою одержала для 2 жовтня с. р. по- хвальне писмо отъ кр. рады школьной, вь котрѣмъ рада школьна, оираючыся на спра- возданю красового инспектора и. Мандыбура, особливо подноситъ вьзорцевыи отанъ рускою школы вправѣ. Дирекція семинарїи закомуниковала зъ препро- рочены рады шк. красной туо похвалу тѣлу учительскому рускою школы.

— Рефогъ доносить, що мѣскій выборній округъ: Радѣвъ-Сучава-Серетъ предла- дає кандидатуру на посла до рады держав- ной судн повѣстовому Ковоничови, фе- дералистичнои.

— Зъ Коломый доносить, що театръ на- родно-рускій и. Т. Романовичъ не довго вже забавитъ вь Коломый, где не дуже ему ща- стилося. Зъ причини наставшій слоты и студени мусѣтъ театръ перенестися зъ своєї арены до салъ европеюского казина вь ринку. Зъ Коломый выѣдуть театръ на лѣйсѣ часть до Черновецъ, где буде да- вати предотавленя на перемѣну съ нѣмец- кимъ театромъ, а зъ оттамъ выѣде на до- ше до Сучавы.

— Громада Бзянка, сяноцкого повѣта, одержала вь дарѣ отъ цѣсаря 200 ар. запо- мого на будову школы.

— Выдѣлова школа женьскія во Львовѣ закрыта на 14 дѣвъ зъ причини частыхъ вышѣдѣвъ дифтерїи и шарлатины.

— Вь Коломый закрыто гимназію на два тижднѣ а школы народній на неозначен- ный часъ зъ причини пануючой тамже диф- терїи и шарлатины.

Вѣсти епархїальны.

Зъ АЕпархїи Львовской. Вь пропозицію принятъ: 1) На наро- хію Коржедичѣ, дек. Нарѣвского: Агры- совскій Іос., Глѣбовичскій Констант., Баранов- скій Владиміръ, Кобрыновичъ Іоан., Турке- вичъ Ник., Стисловскій Стеф., Миговичъ Те- оф., Давидякъ Вас. — 2) На пар. Тростя- нець, дек. Золотѣвского: Боднаръ Мих., Лагоднѣскій Левъ. — 3) На пар. Керни- ця, дек. Городецкого: Величко Мих., Чере- панячскій Іоанъ. — 4) На пар. Шлях- тинцѣ, дек. Трипольского принятъ вь терно: Подлашечскій, Яковъ Гудикъ и Сев. Навроцкій. — 5) На парох. Кошилѣвцѣ, дек. Залѣщичского принятъ вь терно: Литви- новичъ, Корній и Мартинецъ. — 6) На пар. Озеряны, дек. Скальского принятъ вь терно: Целевичъ, Диботрянскій и Мих. Гром- ницкій.

Завѣванъ до институцій: Славъ. Ле- цій на парох. Поручинѣ тогожъ дек., и Ник. Рожанскій на пар. Долге.

Розписана на конкурзъ парох. Сидо- рѣвъ дек. Гусатынського съ реч. до 19. Сѣчня 1881.

Увѣдомленъ отъ исхода конкурсового оо.: І. Дурбакъ зъ Увоя, ІІ. Рейтаровскій оо. зъ Черниховець. М. Барылакъ зъ Боложи- нова, А. Туркевичъ зъ Сухорѣча, О. Зацер- ковный зъ Скишова.

Вь Львовскѣ духовне сѣщенїе при- нятъ: 1) Ю. Дорожинскій на 2 ій р. 2) Мих. Громада на 3 ій р. 3) І. Майковскій, Мих. Дейницкій, Несторъ Коржичскій и Мих. Лихновскій на 1 ій р. богословія.

Зъ Епархїи Перемыскоп. Презенту получили вь оо. Кароль Леницій заплдатель пар. Чашинъ дек. Оль- ховецкого на туоужъ парохію; Викторъ Сала- монъ зъ Высовон на пар. Вороблѣнъ коро- ловскій дек. Сяноцкого; Северинъ Подли- нскій зъ Середицѣ на пар. Мокряны, Мокрян- дек.; Симеонъ Лонцій зъ Люблина на пар. Брухналь дек. Яворѣвского.

НАУКА, ПИТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Календаръ товариства „Просвѣты“ на рѣкъ звычайный 1881. Уложивъ Василь Лухивъ. Цѣна 35 кр. Львовъ, 1880. Зъ дру- карнѣ тов. им. Шевченка. (Набути можна вь „Просвѣтѣ“ ул. Краковска ч. 14. съ о- платою почтовою за 40 кр.)

Календаръ вь хатѣ, именно на провинціи, стався подобно необходимымъ хатнымъ же- ланьямъ, якъ и пр. зеркало. Календаръ має свой гадѣдъ при шафѣ, на котромъ все ви- нятъ; вь случаяхъ якого оомѣннѣй взгля- домъ стану воздуха, коли вже зъ шанихъ вь снѣгѣ признаєть не можъ змѣрковати, чи буде слотъ, чи погода, уласъ господаръ съ великимъ почтенїемъ до совѣтника календа- рѣ — и календаръ має рѣшучій галосъ. Не надто даний еще часъ, коли вь Галичинѣ скрѣлъ по рускихъ домахъ були только польскій та нѣмецкій календарѣ, бо рускихъ еще не печатано. Съ часомъ повиднѣсь и рускій календарѣ и почали вытискати чужѣй. А коли теперъ вь галичинѣ Русинъ може вы- ходити навѣть кълькя рускихъ календарѣвъ зъ частотъ потреби а не здала акон тамъ кон- куренція, то зъ того только гѣшитися тре-

ба, бо то знаєтъ, що чужозычній календарѣ вже не мають отупу до рускою хаты. Той фактъ мас тѣмъ больше значенье сегодня, коли при выдаваню календаря класеся вѣку, не только на укладъ части информацийной, але также и на старанню редакцію части белетристичной и науковон. Календарѣ „Просвѣты“ на 1881 р. подѣ обома по- вышшми взглядами заслуге на повну по- хвалу. Поминувши дуже гарну вышну сто- лу, — часть информацийна уложена якъ най- пильнѣйше и найточнѣйше и мѣститъ вь собі: календаръ историчный (зѣтиснѣе ру- кетами на приходы и розходы, приномъ почтовъ, телеграфичный, скалѣ штемизей и т. д. Вь части белетристично-науковѣй, сѣя: обширна повѣсть зъ народного жита: Нещасна родина (1—38 стор.), В. Ду- вича; коротко розказана біографія и репортотъ и его балада „Топола“; дальше слѣдує описъ эпизоду, одного зъ найславнѣйшихъ вь нашѣй исторїи: Битва подѣ Корсунемъ, 26 мал 1648. Зъ даль- шихъ статей подѣнести належить яко дуже отвітну до календаря статью: Зъ жита Русинѣвъ, вь котрѣй помѣщенъ жити- еписи чотырохъ заслуженыхъ и ширыхъ Ру- синѣвъ: Ивана Борнофкевича, Ивана Бас- раба, Семена Ковчука и Захарія Вобяка. Рѣвно дуже на мѣстци доволѣ обширна ста- тья: „Що робителъ вь воздухѣ и що зъ того треба знати хлѣборобови. Любителѣ поевїи знайдуть вь календарѣ и поевїи а охотѣ до смѣху посмѣются, прочитавши Смѣшнѣе, мѣстаче кѣлькѣде- сять анекдотъ. Вь части инсератовѣй нахо- дятся по большѣй части рускїи епирмы. На- дѣмось, що „Календаръ Просвѣты“ буде сик- патично принятый вѣми Русинами.

ПОСѢДНІЙ ВѢДОМ. И ТЕЛЕГРАМЫ.

Парижъ 28 жовтня. Agence Havas доносить вь Рагузы 27 с. м., що посолъ турецкїй, котрый прибувъ до Дульци- ни съ прокламацією завывающею Альба- нѣцѣмъ, щоби поддалися, зѣставъ замордо- ванныи.

Вѣднѣ 29 жовтня. Зъ Цетинїи до- носять до Presse, що посла вѣрдоетой- ныхъ информаций Риза баша збиралъ на- пово войско и готовится до сильного ово- ру Черногорцямъ. Такъ само завыва- ютъ лигу альбаньску, щоби приспособи- лась до найважѣтнѣйшого опору.

Курсъ збѣжъ зъ дня 26. жовтня 1880.

Table with 3 columns: Price per 100 kilograms, and sub-columns for 'from' and 'to' prices in rubles and kopecks. Rows include items like 'Пшеница', 'Жито', 'Ячмень', etc.

Advertisement for 'КАВУ' (KAVU) featuring a decorative border and text: 'Для консументѣвъ и торговельничѣвъ поручае КАВУ включно съ плоть и опанованьемъ Franco на вожду почтову станцію ав- стрійско-угорской монархїи за пощред- нымъ прислатьемъ або поедѣлнцатюу пиланкитотти за кильограмъ.' Includes a list of prices for various goods.